

Wymagania edukacyjne podstaw przedsiębiorczości

Program: „Ekonomia Stosowana”

Podręcznik: praca zbiorowa pod kierunkiem dr. Jarosława Nenemana, wyd. FMP, Warszawa

Tematyka zajęć dydaktycznych	Treści nauczania	Wymagania	
		Podstawowe	Ponadpodstawowe
I. Osoba przedsiębiorcza		<i>Uczeń:</i>	<i>Uczeń:</i>
Osoba przedsiębiorcza, czyli ja we współczesnym świecie	<p>Czym jest przedsiębiorczość?</p> <p>Osoba przedsiębiorcza</p> <p>Mocne i słabe strony</p> <p>Ograniczone zasoby i nieograniczone potrzeby</p> <p>Społeczne i ekonomiczne cele gospodarowania</p> <p>Koszt alternatywny</p> <p>Czynniki produkcji</p> <p><i>Homo oeconomicus</i></p>	<p>-dokonuje trafnej samooceny,</p> <p>-rozpoznaje czynniki i przeszkody sprzyjające realizacji swoich planów,</p> <p>-świadomie wyznacza swoje cele,</p> <p>-wskazuje motywy aktywności człowieka,</p> <p>-charakteryzuje zasoby swoje i środowiska,</p> <p>- charakteryzuje społeczne i ekonomiczne cele gospodarowania, odwołując się do przykładów z różnych dziedzin;</p> <p>-wyjaśnia pojęcia: koszt alternatywny, racjonalny wybór;</p> <p>-wymienia i opisuje czynniki produkcji.</p>	<p>-komentuje hierarchię potrzeb według piramidy potrzeb Masłowa,</p> <p>- wyjaśnia znaczenie poszczególnych czynników produkcji w różnych dziedzinach gospodarki.</p>
Poznajcie mnie – autoprezentacja mocnych stron		- identyfikuje własne potrzeby,	<p>-ustala motywy własnego działania,</p> <p>- potrafi wyznaczyć sobie cele.</p>
II. Gospodarka		<i>Uczeń:</i>	<i>Uczeń:</i>

<p>Gospodarka rynkowa. Co? Jak? Kto?</p>	<p>System ekonomiczny Gospodarka centralnie planowana Od planu do rynku Gospodarka rynkowa Filary gospodarki rynkowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia podstawowe cechy, funkcje i rodzaje rynków, - omawia transformację gospodarki Polski po 1989 r., - wymienia filary gospodarki rynkowej. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa przyczyny transformacji systemowej w Polsce, - wskazuje korzyści i koszty przekształceń systemowych w Polsce, - wyjaśnia jaki wpływ na efektywność gospodarowania ma system ekonomiczny, - podaje przykłady krajów, w których występowały (lub występują) poznane systemy ekonomiczne, - wskazuje zalety i wady tych systemów.
<p>Popyt, podaż, cena. Dlaczego nie kupować laptopów pod choinkę?</p>	<p>Popyt Zmiany w popycie Podaż Zmiany w podaży Cena równowagi rynkowej Struktury rynkowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcie popytu, - definiuje pojęcie podaży, - wyjaśnia wahania popytu wraz ze zmianą ceny oraz formułuje prawo popytu, - wyjaśnia wahania podaży wraz ze zmianą ceny oraz formułuje prawo podaży, - wykreśla krzywą popytu i krzywą podaży, - na podstawie krzywych popytu i podaży ustala cenę równowagi, - wymienia i opisuje pozacenowe czynniki wpływające na popyt i podaż, - opisuje mechanizm ustalania ceny, - wyjaśnia pojęcie elastyczności cenowej popytu i podaży, - identyfikuje rodzaje rynku (monopol, oligopol, konkurencja doskonała). 	<ul style="list-style-type: none"> - objaśnia pojęcie użyteczności krańcowej, - oblicza elastyczność popytu, - opisuje czynniki wpływające na elastyczność cenową popytu, - charakteryzuje różne rodzaje rynków, - analizuje konsekwencje braku równowagi na rynku.

III. Ekonomia osobista		<i>Uczeń:</i>	<i>Uczeń:</i>
Być na swoim. Jak zarządzać swoimi zasobami?	<p>Moje zasoby</p> <p>Sztuka planowania</p> <p>Budżet osobisty</p> <p>Racjonalne decyzje</p> <p>Dobre i złe decyzje</p> <p>Najlepsza inwestycja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia korzyści wynikające z planowania własnych działań i inwestowania w siebie, - uzasadnia potrzebę planowania budżetu, - wskazuje i charakteryzuje źródła dochodów, - wskazuje i charakteryzuje podstawowe kategorie wydatków, - analizuje i prezentuje potrzeby wszystkich członków rodziny, - analizuje, jak można zmieniać dochody i modyfikować wydatki - podejmuje racjonalne decyzje, opierając się na posiadanych informacjach, i ocenia skutki własnych działań. 	<ul style="list-style-type: none"> - analizuje strukturę wydatków gospodarstwa domowego, - dostrzega związek między wysokością dochodów a strukturą wydatków, - planuje budżet domowy, - wskazuje konsekwencje nieracjonalnego gospodarowania budżetem domowym, - wymienia sposoby zapobiegania deficytowi w budżecie osobistym.
Konsument królem, czyli jak dbać o swoje prawa?	<p>Jak oddziałuje reklama?</p> <p>Korzyści wynikające z reklamy</p> <p>Sposoby manipulacji społecznej</p> <p>Asertywny konsument</p> <p>Jakie prawa ma konsument i które instytucje pilnują ich przestrzegania?</p> <p>Składanie reklamacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia drogę, jaką dochodzi się własnych praw w roli członka zespołu, pracownika, konsumenta; - zna prawa konsumenta oraz wymienia instytucje stojące na ich straży; - przedstawia zasady składania reklamacji w przypadku niezgodności towaru z umową; - odczytuje informacje zawarte w reklamach, odróżniając je od elementów perswazyjnych; - wskazuje pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na konsumentów; - identyfikuje zachowania bierne, asertywne i agresywne. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozróżnia strategie reklamowe, - analizuje swoje zachowanie w sytuacjach konfliktowych, - wymienia podstawowe zasady prowadzenia negocjacji, - wskazuje procedury związane z egzekwowaniem praw konsumenckich.

<p>Do banku? Trudna sztuka wyboru</p>	<p>Bank – pośrednik finansowy Płynność-bezpieczeństwo-stopa zwrotu Lokata Ryzyko i zysk Kredyt Wybór banku</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia usługi świadczone przez banki komercyjne, - oblicza procent od kredytu i lokaty bankowej; - ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie; - wskazuje wady i zalety korzystania z kredytu, - analizuje oferty banków. 	<ul style="list-style-type: none"> - korzystając z różnych źródeł, dokonuje wyboru oferty ROR oraz uzasadnia wybór, - szacuje zysk i ryzyko planowanej inwestycji, - korzystając z różnych źródeł, dokonuje wyboru oferty kredytowej oraz uzasadnia wybór, - szacuje koszty kredytu, - dokonuje porównania ofert kredytowych, - charakteryzuje rodzaje kredytów konsumenckich, - charakteryzuje czynniki wpływające na przyznanie kredytu.
<p>Sztuka inwestowania. Giełda papierów wartościowych</p>	<p>Co to jest giełda? Rola giełdy w gospodarce Papiery wartościowe Wskaźniki giełdowe Zasady inwestowania na giełdzie Ryzyko a zwrot z inwestycji</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia mechanizm funkcjonowania giełdy papierów wartościowych na przykładzie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie; - wskazuje różnicę między poszczególnymi rodzajami papierów wartościowych; - rozróżnia formy inwestowania kapitału i dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania; - oblicza przewidywany zysk z przykładowej inwestycji kapitałowej w krótkim i długim okresie. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia i opisuje podstawowe wskaźniki giełdowe i wyjaśnia ich wagę w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie; - przeprowadza analizę zysku i ryzyka związanego z inwestowaniem na giełdzie.
<p>Emerytura. Pomyśl, zanim</p>	<p>Dlaczego emerytury są obowiązkowe? System repartycyjny i ZUS</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje związek pomiędzy swoją przyszłą aktywnością zawodową a 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje system emerytalny w Polsce,

będzie za późno	Nowy system emerytalny Czy fundusz emerytalny wystarczy?	wysokością emerytury.	- analizuje i porównuje różne oferty funduszy emerytalnych.
Wyprzedzić pecha, czyli jak się ubezpieczyć i dlaczego?	Ekonomiczny sens ubezpieczeń Rodzaje ubezpieczeń Czym kierować się przy ubezpieczeniu? Selekcja negatywna i pokusa nadużycia	- wyjaśnia sens ubezpieczeń majątkowych, zdrowotnych, komunikacyjnych, - charakteryzuje poszczególne rodzaje ubezpieczeń, - analizuje oferty firm ubezpieczeniowych.	- opisuje model ustalania składki ubezpieczeniowej, - wskazuje i stosuje kryteria do analizy oferty firm ubezpieczeniowych, - dokonuje wyboru optymalnej dla siebie formy ubezpieczenia.
IV. Kariera zawodowa		<i>Uczeń:</i>	<i>Uczeń:</i>
Pracownik czy pracodawca. Co lepsze dla mnie?	Po co pracować? Cechy dobrego pracownika Cechy dobrego pracodawcy NEET	- rozpoznaje mocne i słabe strony własnej osobowości, odnosi je do cech osoby przedsiębiorczej; wyjaśnia motywy aktywności zawodowej człowieka;	
Szukam pracy. Gdzie jest moje miejsce?	Kryteria szukania pracy Jak szukać pracy i gdzie? Co wpływa na poziom zarobków? Formy zatrudnienia	- analizuje własne możliwości znalezienia pracy na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim; - wyszukuje oferty pracy, uwzględniając własne możliwości i predyspozycje; - rozróżnia sposoby zatrudnienia pracownika.	- wskazuje istotne cechy typowych form zatrudniania oraz wyjaśnia różnice między nimi, - interpretuje podstawowe przepisy <i>Kodeksu pracy</i> , w tym obowiązki i uprawnienia pracownika i pracodawcy; - opisuje możliwości i warunki podejmowania zatrudnienia w UE.

<p>Tu chcę pracować. Co zrobić, by mnie przyjęli?</p>	<p>Czy wiesz, co wybierasz? Życiorys List motywacyjny Jak zrobić dobre wrażenie? Co dalej, jeśli się nie udało?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sporządza dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy; - przygotowuje się do rozmowy kwalifikacyjnej i uczestniczy w niej w warunkach symulowanych; - stosuje różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej w celu autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska. 	
<p>Przyjęty. Co dalej?</p>	<p>Prawo pracy Prawa i obowiązki pracowników Etyka w pracy Kariera w firmie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna korzyści wynikające z planowania własnych działań i inwestowania w siebie; - przedstawia drogę, jaką dochodzi się własnych praw w roli członka zespołu, pracownika, konsumenta; - analizuje przebieg kariery zawodowej osoby, która zgodnie z zasadami etyki odniosła sukces w życiu zawodowym. 	
<p>Ile mojej pensji jest moje... i dlaczego tak mało?</p>	<p>Formy wynagrodzeń Wynagrodzenie brutto i netto Składki i podatek dochodowy Rozliczenie z fiskusem</p>	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje różne formy wynagrodzeń, - oblicza swoje wynagrodzenie brutto i netto; - wypełnia deklarację podatkową PIT, opierając się na przykładowych danych; 	
<p>Nie mam pracy. Co dalej?</p>	<p>Bezrobotny Rodzaje bezrobocia Konsekwencje bezrobocia Instrumenty walki z bezrobociem</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie bezrobocia, - określa rodzaje i przyczyny bezrobocia, - omawia mierniki i skutki bezrobocia dla gospodarki 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje konsekwencje pozostawania bez pracy, - omawia sposoby walki z bezrobociem, - oblicza stopę bezrobocia.

V. Przedsiębiorstwo		<i>Uczeń:</i>	<i>Uczeń:</i>
Zostań swoim szefem. Dlaczego i jak założyć firmę?	Zalety własnej firmy Formy organizacyjne przedsiębiorstw Co to jest biznesplan? Cechy dobrego biznesplanu oraz jego struktura Jak założyć własne przedsiębiorstwo? Źródła finansowania działalności gospodarczej?	- wymienia elementy biznesplanu, - rozróżnia podstawowe formy prawno-organizacyjne przedsiębiorstwa; - opisuje procedury i wymagania związane z zakładaniem przedsiębiorstwa.	- sporządza projekt własnego przedsiębiorstwa oparty na biznesplanie, - uzasadnia wybór określonej formy organizacyjnej przedsiębiorstwa, - wskazuje źródła finansowania działalności gospodarczej.
Przedsiębiorstw o na rynku, czyli co wpływa na działanie firmy?	Typy przedsiębiorstw i ich cele Społeczna odpowiedzialność biznesu Mikro i makrootoczenie przedsiębiorstwa	- charakteryzuje otoczenie, w którym działa przedsiębiorstwo; - omawia cele działania przedsiębiorstwa oraz sposoby ich realizacji.	
Sukces mojej firmy. Jak działać?	Jak odnieść sukces na rynku? Przyczyny niepowodzeń Etyka w biznesie Biznes w kraju i za granicą	- charakteryzuje zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie krajowym i międzynarodowym; wymienia;	- charakteryzuje czynniki wpływające na sukces i niepowodzenie przedsiębiorstwa.
Dobry zespół. Sztuka zarządzania projektem	Planowanie projektu Zarządzanie projektem Rola lidera zespołu Style kierowania zespołem Konflikty i sposoby ich rozwiązywania	- omawia zasady pracy zespołowej, - wyjaśnia, na czym polegają role lidera i wykonawcy; - omawia cechy dobrego kierownika zespołu; - rozróżnia style kierowania, - identyfikuje i analizuje konflikty w zespole - omawia etapy realizacji projektu oraz planuje działania zmierzające do jego realizacji;	- dokonuje oceny efektywności różnych stylów zarządzania projektem, - proponuje metody rozwiązywania konfliktów, szczególnie w drodze negocjacji; - uzasadnia potrzebę brania odpowiedzialności za podjęte działania.

VI. Państwo i gospodarka (8 godzin dydaktycznych)		<i>Uczeń:</i>	<i>Uczeń:</i>
Ingerować czy nie? Ile państwa w gospodarce?	Państwo a gospodarka Funkcje państwa Zakres ingerencji państwa w gospodarce	- wymienia ekonomiczne funkcje państwa; - wymienia przyczyny i narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę.	- charakteryzuje ekonomiczne funkcje państwa, - omawia przyczyny i narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę.
Pieniądze w świecie, czyli jak działa rynek finansowy?	Historia pieniądza Funkcje i formy pieniądza Krajowe instytucje finansowe Międzynarodowe instytucje finansowe	- rozróżnia formy i funkcje pieniądza; - wyjaśnia rolę, jaką w gospodarce pełnią instytucje rynkowe: bank centralny, banki komercyjne, giełda papierów wartościowych, fundusze inwestycyjne, firmy ubezpieczeniowe, fundusze emerytalne;	
Ile wart jest pieniądz... i dlaczego coraz mniej?	Przyczyny inflacji i jej rodzaje Skutki inflacji Bank centralny i jego funkcje Narzędzia polityki monetarnej	- charakteryzuje narzędzia polityki pieniężnej; - identyfikuje rodzaje inflacji w zależności od przyczyn jej powstania oraz stopy inflacji; - wymienia funkcje banku centralnego,	- wyjaśnia wpływ inflacji na gospodarkę, - charakteryzuje i rozpoznaje narzędzia polityki monetarnej, - omawia wpływ polityki monetarnej na życie gospodarcze.
Wspólna kasa, czyli budżet państwa	Budżet państwa Wydatki państwa Deficyt budżetowy i dług publiczny Polityka fiskalna	- wymienia źródła dochodów i rodzaje wydatków państwa; - wyjaśnia wpływ deficytu budżetowego i długu publicznego na gospodarkę;	- wskazuje sposoby finansowania deficytu budżetowego, - omawia konsekwencje występowania deficytu budżetowego i długu publicznego,
VII. Globalna gospodarka		<i>Uczeń:</i>	<i>Uczeń:</i>

Od recesji do koniunktury, czyli zmienna gospodarka	Obieg okrężny w gospodarce Dochód narodowy Cykl koniunkturalny Sposoby stabilizacji koniunktury	- wyjaśnia okrężny obieg pieniądza w gospodarce rynkowej; - opisuje podstawowe mierniki wzrostu gospodarczego; - charakteryzuje zjawiska recesji i dobrej koniunktury w gospodarce; - wyszukuje informacje o aktualnych tendencjach i zmianach w gospodarce świata i Polski;	- wyjaśnia różnice między dochodem nominalnym a realnym,
www@com, czyli globalna gospodarka	Czynniki globalizacji Zagrożenia i szanse globalizacji Integracja gospodarcza Kursy walutowe a handel zagraniczny Dylematy globalizacji Centra finansowe i gospodarcze na świecie	- wyjaśnia wpływ kursu waluty na gospodarkę i handel zagraniczny; - wskazuje największe centra finansowe i gospodarcze na świecie;	- ocenia wpływ globalizacji na gospodarkę świata i Polski oraz podaje przykłady oddziaływania globalizacji na poziom życia i model konsumpcji.

W zależności od stopnia opanowania poszczególnych zakresów ustala się ocenę.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie opanował co najmniej 50% wymagań z zakresu podstawowego, co oznacza, że nie wykazał się osiągnięciami w zakresie wymagań podstawowych niezbędnych w życiu i do dalszego kształcenia się. Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który opanował ponad 50% wymagań z zakresu podstawowego. Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował około 75% wymagań z zakresu podstawowego. Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował ok. 75% wymagań z zakresu podstawowego i co najmniej 50% wymagań z zakresu ponadpodstawowego. Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował ponad 75% wymagań z zakresu podstawowego i co najmniej 75% wymagań z zakresu ponadpodstawowego. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował ponad 75% wymagań z zakresu podstawowego i ponad 75% wymagań z zakresu ponadpodstawowego i wykazał szczególne zainteresowanie przedmiotem, które wykracza poza podstawę programową. Uczeń może także otrzymać ocenę celującą, jeśli wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem, osiąga wysokie lokaty, biorąc udział w olimpiadach, konkursach o tematyce ekonomicznej, natomiast osiągnął co najmniej 75% wymagań z zakresu podstawowego i ponadpodstawowego.